

บทนำ

1. สภาพปัญหา และ ความสำคัญของปัญหา

หลักกฎหมายระหว่างประเทศนั้น มีหลักเรื่องความคุ้มกันที่ให้กับผู้แทนของรัฐต่างประเทศ หรือ รัฐผู้ส่งในการที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในรัฐผู้รับได้อย่างเต็มที่ ซึ่งหลักในเรื่องความคุ้มกันนี้แต่เนื่องจากว่ากฎหมายจารีตประเพณีมีลักษณะไม่แน่นอน และ ไม่กระจ่างชัด จึงยากต่อการนำมาใช้ หรือ เกิดความลักลั่นในทางปฏิบัติ ก่อให้เกิดปัญหามากมาย ดังนั้น เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องดังกล่าว จึงได้มีความพยายามที่จะทำให้อกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศในเรื่องความคุ้มกันของผู้แทนทางการทูตนี้ ประมวลออกมาในรูปแบบของลายลักษณ์อักษร จึงเป็นที่มาของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางการทูต (Vienna Convention and Diplomatic Relation, 1961) เดิมที เป็นการให้ความคุ้มกันต่อผู้แทนทางการทูต เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ในการเจริญความสัมพันธ์ระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่อยู่ภายใต้เขตอำนาจของรัฐอื่น จนกระทั่งต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตนนอกจากนี้ยังมีความคุ้มกันของผู้นำรัฐหรือประมุขของรัฐ รวมถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศว่าจะได้รับความคุ้มกันตามกฎหมายระหว่างประเทศเป็นไปในทิศทางใด เนื่องมาจากความคุ้มกันของบุคคลเหล่านี้ไม่มีบทบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งเดิมนั้น ผู้นำรัฐ หรือประมุขของรัฐนี้ได้รับความคุ้มกันอย่างเด็ดขาด แต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศนั้นมีปัญหาว่า มีความคุ้มกันเป็นแบบใด จะได้รับความคุ้มกันเทียบเท่าความคุ้มกันที่ให้กับผู้นำรัฐ หรือประมุขของรัฐด้วยหรือไม่ ถ้าเขากระทำความผิดอาชญากรรมระหว่างประเทศ อันเป็นการขัดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เขาสามารถอ้างหลักเรื่องความคุ้มกันเพื่อไม่ต้องรับผิดชอบได้แค่ไหน เช่นนี้จึงได้หยิบยกคดี Arrest Warrant (11 เมษายน 2000) ระหว่างประเทศคองโกกับประเทศเบลเยียม ซึ่งในคดีนี้มีประเด็นทางกฎหมายระหว่างมาเกี่ยวข้องหลายประเด็น แต่จะเน้นในประเด็นเรื่องความคุ้มกันเป็นประเด็นใหญ่ รวมทั้งชี้ให้เห็นถึงประเด็นที่ทำให้ศาลมีคำพิพากษาออกมาในลักษณะเช่นนี้ เนื่องจากคำพิพากษาของศาลจะเป็นแนวทางในการตัดสินคดี อันมีข้อเท็จจริงคล้ายคลึงกันที่ตามมาภายหลัง อีกทั้งยังเป็นการวางแนวทางให้กับหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งยังเป็นประโยชน์กับประชาคมระหว่างประเทศ ในการที่ทำอะไรจึงนำตัวผู้กระทำความผิดที่

หลบซ่อน โดยใช้ประโยชน์จากความคุ้มกันในฐานะผู้นำมาดำเนินคดีได้ และยิ่งไปกว่านั้น หากบุคคลได้รับความคุ้มกันอย่างเด็ดขาดโดยไม่มีขอบเขต ย่อมเท่ากับเป็นการสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคคลนั้นลงมือกระทำความผิดโดยปราศจากความยั้งคิด และไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งความถูกต้องตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

2. ข้อสมมติฐาน

ในทางกฎหมายระหว่างประเทศนั้นเป็นที่ยอมรับกันว่า ผู้แทนทางการทูต หรือผู้นำรัฐ ได้รับความคุ้มกัน แต่การที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้รับความคุ้มกันภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศนั้น ยังเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่า เขาควรได้รับความคุ้มกันภายในขอบเขตเพียงใด ควรได้รับความคุ้มกันเด็ดขาดหรือไม่ และหากให้ความคุ้มกันเด็ดขาดกับเขาแล้วจะทำให้เกิดปัญหาในกฎหมายระหว่างประเทศมากน้อยหรือไม่ เพียงใด การกล่าวอ้างความคุ้มกันจากการกระทำความผิดอาชญากรรมระหว่างประเทศนั้น เป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่ง ซึ่งทำให้ไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่ดำรงตำแหน่งในทางราชการของรัฐมาดำเนินคดีได้ แนวความคิดที่ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางราชการของรัฐไม่สามารถกล่าวอ้างความคุ้มกันของตนต่อศาลภายในของรัฐต่างประเทศ เมื่อถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการกระทำอาชญากรรมระหว่างประเทศ อันมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ตนเองพ้นจากความรับผิดชอบในทางส่วนตัว ไม่ต้องถูกดำเนินคดีและลงโทษในการกระทำอาชญากรรมระหว่างประเทศดังกล่าวได้นั้น เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดที่มีตำแหน่งทางราชการมาดำเนินคดีและลงโทษได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติของรัฐต่างๆ แนวคิดดังกล่าวยังคงมีปัญหาคritical บางประการ อันเป็นสาเหตุให้ไม่สามารถนำตัวผู้ดำรงตำแหน่งทางราชการของรัฐนั้นมาดำเนินคดีและลงโทษในการกระทำอาชญากรรมระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

ศึกษาว่า กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในความผิดฐานอาชญากรรมระหว่างประเทศว่า มีปัญหาในเรื่องความคุ้มกันอย่างไร ภายใต้ข้อจำกัดใด เพื่อให้เห็นถึงแนวทางของหลักกฎหมายในอนาคตในเรื่องการกล่าวอ้างความคุ้มกันของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศที่ได้จากคำพิพากษาของศาลและศึกษาแนวคิดตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ

การดำเนินคดีกับบุคคลที่ได้รับความคุ้มครองว่ามีผลต่อคำพิพากษาตัดสินของศาลที่เป็นไปในทิศทางเช่นนั้นได้อย่างไร

4. ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ศึกษาเฉพาะคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในคดี Arrest Warrant ตามหลักเรื่องความคุ้มครองที่มีผลต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในการกระทำความผิดอาชญากรรมระหว่างประเทศที่นาย Yerodia รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของประเทศคองโก ได้กระทำลงเป็นประเด็นหลัก และนำหลักกฎหมายมาวางให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในคดีตามคำพิพากษาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศ

5. วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาทั้งหมดใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากตำรา บทความ บทบัญญัติ และความเห็นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นในคดี Arrest Warrant นี้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสรุปเป็นประเด็นปัญหาตามประเด็นในคดี โดยเน้นหนักในประเด็นเรื่องความคุ้มครองของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาและแนวคิดในหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และหลักความคุ้มครองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึงแนวโน้มของหลักที่จะเป็นไปในอนาคต
2. เพื่อให้ทราบถึงแนวปฏิบัติในเรื่องความคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐว่าจะได้รับความคุ้มครองในขอบเขตแค่ไหน อย่างไร
3. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศกับความคุ้มครอง